

رابطه تیپ شخصیتی و تأخیر در گزارش حسابرس مستقل

مجتبی ابراهیمی رومنجان

عضو هیات علمی گروه حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فردوس، فردوس، ایران.

Ebrahimi362@yahoo.com

محسن شریفی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد فردوس، فردوس، ایران (نویسنده مسئول).

mohsen.sharifi178@yahoo.com

شماره ۱۳ / پاییز ۱۳۹۸ (جلد دوم) / صص ۸۳-۱۰۰
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره دوم)

چکیده

هدف تحقیق حاضر بررسی رابطه بین تیپ شخصیتی حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی می‌باشد که به روش توصیفی، پیمایشی انجام شده است. متغیر مستقل در این تحقیق تیپ شخصیتی حسابرسان مستقل است که شامل پنج مورد شخصیتی روان رنجوری، برون گرایی، انعطاف پذیری، توافق پذیری و باوجدان بودن بوده و توسط پرسشنامه شخصیت NEO با پایایی ۸۰٪ سنجیده شده است. تعداد ۱۳۸ پرسشنامه از بین اعضا جامعه آماری تحقیق که حسابرس مستقل در استان تهران می‌باشند، جمع آوری گردید. اطلاعات مربوط به متغیر وابسته تحقیق که تأخیر در گزارش حسابرسی است از سامانه کدال و سامانه بورس اوراق بهادار تهران گردآوری شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها بیانگر آن است که بین ابعاد تیپ شخصیتی حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرس مستقل به جز بعد روان رنجوری رابطه معناداری وجود دارد.

واژه های کلیدی: تیپ شخصیتی، حسابرسان مستقل، تأخیر گزارش حسابرسی، روان رنجوری، روانشناسی شخصیت.

مقدمه

صورت های مالی حسابرسی شده، یکی از منابع قابل اتکای اطلاعات برای استفاده کنندگان از آنها محسوب می‌شوند. اما این اطلاعات زمانی می‌تواند به وسیله استفاده کنندگان مورد استفاده قرار گیرد که ویژگی های کیفی مربوط، از جمله به موقع بودن را دارا باشد. اطلاعات مالی، نسبت به گذشت زمان بسیار حساس و با مرور زمان ارزش و سودمندی خود را در تصمیم‌گیری‌ها از دست می‌دهد (مهدوی و حسینی نیا، ۱۳۹۴). براساس استانداردهای حسابداری ایران، چنانچه صورت‌های مالی ظرف مدت معقولی بعد از تاریخ ترازنامه در اختیار استفاده کنندگان قرار نگیرد، مفید بودن آن کاهش می‌یابد (بزرگ اصل و همکاران، ۱۳۹۷). هر چه فاصله زمانی بین پایان سال مالی و تاریخ انتشار گزارش حسابرسی کوتاه تر باشد، ارزش اطلاعاتی آن بیشتر می‌شود (بدری و علی خانی، ۱۳۸۵). از دیدگاه اوسوانصح و لونتیس^۱ (۲۰۰۶)، افشای به موقع گزارش حسابرسی در

¹ Owusu-Ansah & Leventis

تفاوت بین پایان سال مالی و تاریخ انتشار گزارش مالی تجلی می‌یابد که در حسابداری و حسابرسی به این تفاوت "تأخیر در گزارش حسابرسی" گفته می‌شود.

از طرفی یکی از موضوعات بحث برانگیز روانشناسی، تیپ شناسی شخصیت است (نادری و همکاران، ۱۳۹۵). شخصیت یکی از راه‌های به تصویر کشیدن خصوصیات انسان است که معمولاً به تعدادی ویژگی یا ممیزه نسبتاً ثابت رفتاری اطلاق می‌شود. بیشتر مطالعات انجام شده بر روی عملکرد شغلی نشان می‌دهند که شخصیت، عملکرد شغلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و برخی از عوامل شخصیتی ذاتی (فطری) می‌تواند به عنوان پیش‌بینی کننده عملکرد شغلی در حسابداری مورد استفاده قرار گیرد (اشتون و کرامر^۲، ۱۹۹۹).

بیان مسئله تحقیق

یکی از موضوعات بحث برانگیز روانشناسی، تیپ شناسی شخصیت است (نادری و همکاران، ۱۳۹۵). شخصیت یکی از راه‌های به تصویر کشیدن خصوصیات انسان است که معمولاً به تعدادی ویژگی یا ممیزه نسبتاً ثابت رفتاری اطلاق می‌شود. سالواتورماری (۱۹۸۹) شخصیت را اینگونه تعریف کرده است: شخصیت، مجموعه پایدار و ثابتی از صفات و خصوصیات و گرایش‌هایی است که وجوه اشتراک و اختلاف فرد را با دیگران مشخص می‌کند (نکویی مقدم و پیرمرادی بزنجانی، ۱۳۸۹). بیشتر مطالعات انجام شده بر روی عملکرد شغلی نشان می‌دهند که شخصیت، عملکرد شغلی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و برخی از عوامل شخصیتی ذاتی (فطری) می‌تواند به عنوان پیش‌بینی کننده عملکرد شغلی در حسابداری مورد استفاده قرار گیرد (اشتون و کرامر، ۱۹۹۹). محققان زیادی تلاش کرده‌اند که به بررسی ارتباط بین اطلاعات رفتارهای انسانی و جنبه‌های مختلف تئوری و نظریه‌های تصمیم‌گیری رفتاری بپردازند. با این حال تصمیم‌گیری رفتاری به دلیل عظمت و پیچیدگی مسائل مربوط به رفتار انسان، به طور کامل قابل توضیح نیست (عبدالحمیدی و رایت^۳، ۱۹۸۷). در این تحقیق منظور از تیپ‌های شخصیتی، ویژگی‌ها و عوامل شخصیتی مدل (پنج عامل اصلی یا بزرگ) است. پنج عامل اصلی یا بزرگ، عبارتند از:

- ✓ روان رنجوری^۴ (روان نژندی) که ثبات عاطفی نامیده می‌شود
- ✓ برونگرایی^۵
- ✓ توافق‌پذیری^۶ (دلپذیر بودن)
- ✓ گشودگی در برابر تجربه^۷ (انعطاف‌پذیری) و
- ✓ با وجدان بودن^۸ (وظیفه‌شناسی).

تحقیقات گوناگون در زمینه ویژگی‌های شخصیتی با عملکرد شغلی نشان می‌دهند که بین این دو مقوله همبستگی وجود دارد و زمانی این همبستگی قوی‌تر است که عامل شخصیتی، با شرح شغل فرد، مرتبط باشد (تت^۹ و همکاران، ۱۹۹۱). می‌توان

² Ashton & Kramer

³ Abdol Mohammadi & Wright

⁴ Neuroticism

⁵ Extroversion

⁶ Agreeableness

⁷ Openness to experience

⁸ Agreeableness

⁹ Tett

گفت، افراد از جهات توانایی های عمومی ذهنی و استعداد های خاص، ثبات و هیجان پذیری، عواطف و گرایش ها و سازگاری با محیط اجتماعی متفاوتند که مجموع این تفاوت ها کلاً در رفتار و توانایی فرد اثر می گذارد و موجب می شود که پس از شناخت وی، انتظارات معینی از او داشت (مقدمی پور، ۱۳۷۸، نکویی مقدم و پیرمردی، ۱۳۸۹).

در یک موقعیت معین، ویژگی های فردی هر شخص موجب می شود که او رفتاری متناسب با خود اتخاذ کند. چون ویژگی های فردی می توانند به صورت های کاملاً متفاوت و چندگانه جفت و جور شوند، بنابراین می توان انتظار داشت که در یک موقعیت معین، واکنش های متفاوتی وجود داشته باشد و اینجاست که مفهوم شخصیت وارد عمل می شود، برون گراها در نقش های مدیریتی رده بالا موفق تر عمل می کنند. آنها اغلب در کارها و تکالیف میدانی، نظیر مدیر فروش، مدیر خرید و... بهتر رفتار می نمایند، در صورتی که افراد درون گرا تمایل دارند در پست هایی که لازمه انجام آن، تفکر، تعمق و تمرکز حواس بیشتر و تجزیه و تحلیل بیشتر و حساسیت نسبت به احساسات درونی مردم است، انجام وظیفه کنند. "ستو" نیز بیان داشت، کانون کنترل بر موفقیت افراد تاثیر می گذارد. افرادی که دارای مرکز کنترل درونی هستند، در این تضاد موفقیت هستند و به دنبال هیجان بیشتری می باشند و یادگیری را دوست دارند. اینها به دنبال به دست آوردن اطلاعات هستند، اما افرادی که دارای کانون کنترل برونی هستند، برای یادگیری، تلاش کمتری خواهند داشت (ستو^{۱۰}، ۲۰۰۵). "مشبکی" معتقد بود، افرادی که دارای موضع کنترل داخلی هستند، تمایلشان به انجام امور جهت به دست آوردن نتیجه کارها بسیار زیاد است و دارای انگیزه بالایی هستند و بالعکس افرادی که موضع کنترل خارجی هستند، معمولاً نتیجه عملکردشان ضعیف بوده و انگیزه کاری ضعیفی دارند، زیرا خود را در به وجود آوردن نتایج کار، دخیل نمی دانند (مشبکی، ۱۳۸۵، نکویی مقدم و پیرمردی، ۱۳۸۹). "رابینز" معتقد بود در جایی که شغلی نسبت به احساسات دیگران حساس باشد و با موقعیت های در حال تغییر و پیچیده، توانایی تطبیق داشته باشد، بین شخصیت اقتدارگرا و عملکرد، رابطه ای منفی به وجود می آید (پارساتیان و اعرابی، ۱۳۸۳). به هر حال، مجموعه صفات و خصوصیات شخصیتی که در بالا مورد بحث قرار گرفتند، نقش عمده ای را در تعیین رفتار کاری بازی می کنند. بدون درک و فهم اصطلاح شخصیت، نمی توان اقدام به درک رفتار کارکنان در سازمان نمود (سلطانی و روحانی، ۱۳۸۱).

از طرفی صورت های مالی حسابرسی شده، یکی از منابع قابل اتکای اطلاعات برای استفاده کنندگان محسوب می شوند. براساس استانداردهای حسابداری ایران، چنانچه صورت های مالی ظرف مدت معقولی بعد از تاریخ ترازنامه در اختیار استفاده کنندگان قرار نگیرد، مفید بودن آن کاهش می یابد. در نتیجه هر چه فاصله زمانی بین پایان سال مالی و تاریخ انتشار گزارش حسابرسی کوتاه تر باشد، ارزش اطلاعاتی آن بیشتر می شود (بدری و علیخانی، ۱۳۸۵). افشای به موقع گزارش حسابرسی در تفاوت بین پایان سال مالی و تاریخ انتشار گزارش مالی و تجلی می یابد که در حسابداری و حسابرسی به این تفاوت "تاخیر در گزارش حسابرسی" گفته می شود. همچنین تاریخ انتشار به گونه معمول تاریخ امضای گزارش حسابرسی مستقل در نظر گرفته می شود، زیرا شرکت ها خواهند توانست پس از تایید حسابرِس، گزارش سالیانه خود را منتشر کنند (ساماها و خلیف^{۱۱}، ۲۰۱۷). هیأت استانداردهای بین المللی حسابداری به موقع بودن را به عنوان یکی از جنبه های اساسی گزارشگری مالی در نظر می گیرد (مک جی^{۱۲}، ۲۰۰۹). تاکنون مطالعات محدودی در زمینه بررسی تیپ های شخصیتی حسابرسان بر اساس مدل پنج عاملی بر نوع عملکرد شغلی ایشان انجام گرفته است، به عنوان مثال پینکاس^{۱۳} (۱۹۸۴) در مطالعات خود به این نتیجه رسید

¹⁰ Santo

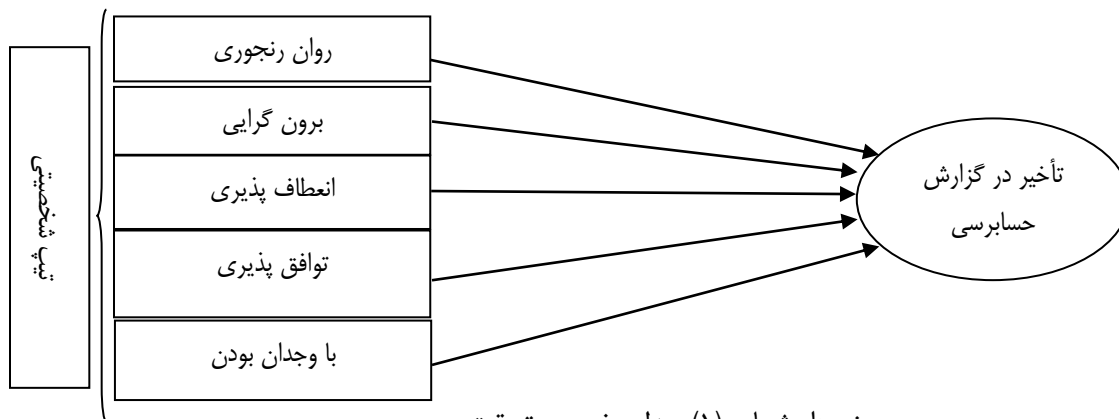
¹¹ Samaha & Khlif

¹² McGee

¹³ pinkus

که شخصیت اثر مستقیمی در توانایی حسابرسان برای شناسایی تقلب دارد. شی و مارور^{۱۴} (۱۹۹۲) دریافتند شخصیت عاملی مؤثر در حل مسائل توسط افراد بود، مثلاً خوش بینان هنگام مواجهه با مسائل دشوار در مقایسه با بدبینان گرایش به استفاده از راه حل های ساختاریافته تر داشتند. بیگز^{۱۵} (۲۰۱۶) در تحقیق خود به بررسی ارتباط بین خوش بینی و مسئولیت حسابرسان پرداخت، وی نتیجه گرفت با افزایش سطح خوش بینی حسابرسان، میزان مراقبت حرفه‌ای و مسئولیت حسابرسان کاهش یافت. با توجه به توضیحات بیان شده در تحقیق حاضر به بررسی تاثیر تیپ شخصیتی حسابرسان مستقل بر تأخیر در گزارش حسابرسی پرداخته می‌شود.

مدل مفهومی تحقیق در نمودار شماره (۱) ارائه شده است.

نمودار شماره (۱): مدل مفهومی تحقیق

از این رو با توجه به اهداف و مبانی نظری و تحقیقات آگی منساح (۲۰۱۸) و سعیدی گراغانی و ناصری (۱۳۹۶) فرضیه اصلی تحقیق به قرار زیر می باشد:

"بین تیپ شخصیتی حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد"، از این رو تحقیق حاضر برای آزمون فرضیه اصلی، فرضیه های فرعی زیر را بررسی می‌نماید:

۱. بین تیپ شخصیتی روان رنجوری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.
  ۲. بین تیپ شخصیتی برون گرایی حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.
  ۳. بین تیپ شخصیتی انعطاف پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.
  ۴. بین تیپ شخصیتی توافق پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.
  ۵. بین تیپ شخصیتی با وجدان بودن حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد.
- همچنین در تحقیق حاضر، سؤالات جزئی زیر دنبال می‌گردد:

- ✓ کدام تیپ شخصیتی، گزارش حسابرسی مستقل را زودتر صادر می‌کند؟
- ✓ تأخیر در گزارش حسابرسی در بین گروه های جنسیت حسابرسان مستقل چگونه رفتار می‌کند؟
- ✓ رفتار تأخیر در گزارش حسابرسی توسط ابعاد شخصیتی چگونه بوده و مدل مربوطه کدام است؟
- ✓ چگونه بوده و مدل مربوطه کدام است؟

¹⁴ Scheier & Carver

¹⁵ Bigus

پیشینه تحقیق

ال طاهات^{۱۶} (۲۰۱۵) به بررسی تاثیر مشخصه های شرکت (اندازه، سابقه و اهرم) بر گزارشگری مالی به موقع در بورس اردن پرداخت و این نتیجه حاصل شد که تاثیر معناداری بین این مشخصه ها و گزارشگری مالی وجود داشت. بیگز^{۱۷} (۲۰۱۶) در تحقیق خود به بررسی ارتباط بین خوش بینی و مسئولیت حسابرسان پرداخت؛ وی نتیجه گرفت با افزایش سطح خوش بینی حسابرسان، میزان مراقبت حرفه ای و مسئولیت حسابرسان کاهش یافت. ساماها و خلیف^{۱۸} (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی عوامل موثر بر کاهش تاخیر در ارائه گزارش حسابرسان پرداخته و دریافتند که ویژگی های کمیته حسابرسان و حسابرسان مستقل و همچنین عوامل راهبری شرکتی، سهم بسزایی در زمان ارائه گزارش حسابرسان و به موقع بودن اطلاعات داشت. آگی منساح^{۱۹} (۲۰۱۸) در تحقیق خود به بررسی ویژگی های حاکمیت شرکتی و تاخیر در ارائه گزارش حسابرسان با عملکرد شرکت های غنا در دوره ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴ پرداخت. نتایج نشان داد بین تاخیر در گزارش حسابرسان و عملکرد شرکت رابطه معنادار و منفی وجود دارد که نشان می دهد زمانی که عملکرد مالی شرکت ها بهبود می یابد (خبر خوب)، شرکت ها تمایل دارند این وضعیت را به سرعت برای عموم آشکار سازند. نادری و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی تاثیر تیپ های شخصیتی بر محتوای گزارش حسابرسان پرداختند؛ نتایج نشان داد که بین اظهارنظرهای مقبول، مشروط و مردود تیپ های شخصیتی تفاوت معناداری وجود دارد. ولی بین نوع اظهارنظر، عدم اظهارنظر و تیپ های شخصیتی تفاوت معنادار وجود ندارد. راسخی و آراد (۱۳۹۶) در پژوهشی دریافتند که حق الزحمه حسابرسان با تاخیر در ارائه گزارش حسابرسان رابطه ای منفی و معنادار دارد. سعیدی گراغانی و ناصری (۱۳۹۶) در تحقیق خود به بررسی پرداختند، نتایج نشان داد از بین ابعاد شخصیتی NEO تنها روان رنجوری با قضاوت حرفه ای رابطه مثبت و معناداری داشته ولی بین سایر ابعاد شخصیتی رابطه ای یافت نشد. نتایج پژوهش صفری گرایلی (۱۳۹۶) حاکی از آن است که تأخیر غیرعادی گزارش حسابرسان، احتمال تجدید ارائه صورت های مالی آتی را افزایش می دهد. علاوه بر این، نتایج وی نشان می دهد وابستگی اقتصادی حسابرسان به صاحبکار، اثر تأخیر غیرعادی گزارش حسابرسان بر تجدید ارائه صورت های مالی را تشدید می کند. بزرگ اصل و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیق خود به بررسی عوامل موثر بر انتشار به هنگام گزارش حسابرسان پرداختند؛ در این زمینه تاثیر سه دسته عوامل مرتبط با حسابرسان مستقل، راهبری شرکتی و کمیته حسابرسان بر تاخیر در گزارش حسابرسان ۱۱۵ شرکت پذیرفته شده بورس تهران در بازه زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۴ مورد آزمون تجربی قرار دادند. یافته ها حاکی از آن بود که بین ویژگی های اندازه موسسه حسابرسان، نوع اظهارنظر حسابرسان، ریسک گزارش دهی، تعداد بندهای گزارش حسابرسان و اندازه هیئت مدیره با تاخیر در گزارش حسابرسان رابطه مثبت و معناداری وجود داشت؛ همچنین بین تمرکز مالکیت و تخصص اعضای کمیته حسابرسان با تاخیر در گزارش حسابرسان، رابطه منفی و معناداری برقرار بود. محمدرضایی و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیق خود به بررسی اثر تاخیر در گزارش حسابرسان بر خطای حسابرسان با نقش تعدیل گر مالکیت خانوادگی پرداختند. تحلیل مدل های رگرسیونی نشان داد تاخیر در گزارش حسابرسان با خطای حسابرسان نوع اول رابطه معناداری نداشت، اما با خطای حسابرسان نوع دوم رابطه منفی و معناداری برقرار می کرد. همچنین، بین مالکیت خانوادگی با خطای حسابرسان نوع اول رابطه مثبت و معناداری وجود داشت، اما با خطای حسابرسان نوع دوم رابطه معناداری نداشت. سایر یافته ها نیز نشان داد مالکیت خانوادگی رابطه تأخیر در گزارش حسابرسان و خطای حسابرسان نوع دوم را تعدیل نمی کرد.

¹⁶ AL-Tahat

¹⁷ Bigus

¹⁸ Samaha & Khlif

¹⁹ Agyei-Mensah

روش تحقیق

تحقیق حاضر از حیث هدف با توجه به گستردگی فعالیت های حسابداری و حسابداری و اهمیت این فعالیت ها در تصمیمات سرمایه گذاری سرمایه گذاران و دیگر ذینفعان برون و درون سازمانی و همچنین نقش ایشان در اعتباربخشی صورت ها و گزارشات مالی و از طرفی بررسی و مطالعه تیپ شخصیتی و ویژگی های فردی حسابرسان مستقل به عنوان عاملی موثر بر عملکرد شغلی و تأخیر در گزارش ایشان در پی مطالعه تیپ شخصیتی حسابرسان مستقل بر تأخیر در گزارش حسابرسی ایشان است، از نوع تحقیقات بنیادی می باشد؛ چرا که تحقیق حاضر، به دنبال پالایش نظریه رفتاری تیپ شخصیتی یونگ و تأثیر آن بر عملکرد شغلی حسابرسان مستقل از جمله تأخیر در گزارش حسابرسی ایشان می باشد. همچنین به لحاظ بهره گیری از نظریه های رفتاری در تحقیق حاضر از دسته تحقیقات رفتاری حسابداری محسوب می گردد. هدف در این تحقیق، بررسی تأثیر تیپ شخصیتی حسابرسان مستقل بر تأخیر در گزارش ایشان می باشد؛ لذا با در نظر گرفتن پنج عامل شخصیت شامل روان رنجوری، برون گرایی، انعطاف پذیری، باوجدان بودن و توافق پذیری به بررسی تأثیر ویژگی های فردی حسابرسان مستقل بر تأخیر در گزارش حسابرسی ایشان می پردازد تا با استناد به نتایج تحقیق مشخص گردد که آیا ویژگی های فردی و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری دارند یا خیر. مضافاً با در نظر گرفتن این که تحقیق جاری در پی مطالعه تأثیر تیپ شخصیتی بر تأخیر در گزارش حسابرسی مستقل می باشد، لذا نوع تحقیق، میدانی و پیمایشی است؛ چرا که با رجوع به حسابرسان مستقل، ویژگی های فردی آنها مورد بررسی قرار می گیرد و از آنجایی که این تحقیق به بررسی نظریه رفتاری در حسابرسان مستقل می باشد که امری کیفی است، از این رو بهترین ابزار اندازه گیری، پرسشنامه است.

در تهیه پرسشنامه مزبور از پرسشنامه شخصیت NEO سنجیده می گردد، این پرسشنامه ۶۰ سؤال که هر ۱۲ سؤال جهت اندازه گیری یک مقیاس و بعد از ویژگی های فردی مورد مطالعه، با طیف پنج گزینه ای لیکرت از طیف کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم تدوین شده است و کاربرد جهانی دارد، به کار گرفته می شود؛ پرسشنامه دارای سه بخش اعم از بخش اول، تشریح ابعاد پرسشنامه و هدف کار، بخش دوم مربوط به سؤالات عمومی جمعیت شناختی پاسخ دهندگان از قبیل جنسیت، میزان تحصیلات، سابقه تجربه کاری و در نهایت بخش سوم، بیان سؤالات مربوط به پرسشنامه شخصیت NEO می باشد. پرسشنامه ها به صورت حضوری یا فاکس و ایمیل نسخه پرسشنامه برای ارائه نتایج بهتر در اختیار حسابرسان مستقل شاغل در مؤسسات حسابداری و حسابرسی استان تهران قرار گرفته و درخواست می شود در موعد مقرر و با صرف دقت، نسخه چاپی پرسشنامه را تکمیل و تحویل دهند.

متغیر وابسته در تحقیق حاضر، تأخیر در گزارش حسابرسی می باشد. برای گردآوری این داده تحقیق، از سایت کدال و سایت بورس اوراق بهادار تهران استفاده می شود که بنا به تحقیق آگی منساح (۲۰۱۸) چنین محاسبه می گردد: تعداد روزهای ما بین پایان سال مالی و زمان ارائه گزارش حسابرسی. به عبارتی بعد از جمع آوری داده های مربوط به تیپ شخصیتی دو حسابرس مستقل از هر شرکت حسابرسی مورد مطالعه (به لحاظ اینکه برای ارائه گزارش حسابرسی تایید و امضای دو نفر از حسابرسان مستقل شرکت لازم است)، با استفاده از سامانه کدال و بورس اوراق بهادار تهران، تاریخ گزارش حسابرسی شرکت هایی که حسابرسان مستقل مورد مطالعه حسابرسی کرده اند، رصد می شود و تعداد روزهای مابین پایان سال مالی و زمان ارائه گزارش حسابرسی بررسی و جهت سنجش متغیر تأخیر در گزارش حسابرسی مدنظر قرار می گیرد و بدین ترتیب داده های بررسی مربوط به متغیر تأخیر گزارش حسابرسی محاسبه می گردند.

برای تدوین تاریخچه، ادبیات موضوعی و مبانی نظری تحقیق، از روش کتابخانه ای یعنی از اسناد و مدارک، کتب، مجلات علمی و مقالات، پایان نامه های تحصیلی و نیز جستجو در پایگاه های الکترونیکی اطلاعات استفاده می شود. از نرم افزارهای اکسل و SPSS به منظور طبقه بندی و تحلیل داده ها و جهت آزمون فرضیه تحقیق استفاده می شود و از آزمون های مناسب جهت تعیین نرمال بودن و انجام رگرسیون تحقیق استفاده می گردد. در نهایت با استفاده از داده های تحقیق می توان به یافته های جانبی از جمله تفاوت معناداری بین تیپ های شخصیتی بر تاخیر در گزارش حسابرسی مستقل اشاره کرد.

جامعه و نمونه آماری تحقیق

از آنجایی که مؤسسات حسابرسی بزرگ و اصلی در کلان شهر تهران وجود دارند، لذا جا دارد حسابرسی مستقل شاغل در مؤسسات حسابداری و حسابرسی استان تهران به عنوان مرکز تحقیقات حسابداری و حسابرسی کشور به دلیل وجود مراکز مهم و بزرگ حسابداری و حسابرسی مورد خطاب قرار گیرند و حسابرسی مستقل مشغول به فعالیت در این استان مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گیرد. از این رو تحقیق حاضر حسابرسی مستقل شاغل در مؤسسات حسابرسی استان تهران را مدنظر قرار می دهد؛ بنابراین جامعه آماری تحقیق حاضر، مشتمل بر حدود ۱۰۸ مؤسسه حسابرسی واقع در استان تهران بنا به ارجاع مجله حسابداری رسمی تابستان ۱۳۹۷ شماره ۴۲ می باشد و از آنجا که برای تایید گزارش نهایی حسابرس نیاز به امضای دو نفر از حسابرسی مستقل در مؤسسه حسابرسی است، لذا جامعه آماری تحقیق مشتمل بر ۲۱۶ حسابرس مستقل شاغل در مؤسسات حسابرسی استان تهران می باشد.

از بین تعداد جامعه آماری تحقیق حاضر، به وسیله فرمول حجم نمونه کوکران، نمونه آماری تحقیق به تعداد ۱۳۸ حسابرس مستقل برآورد و مبنای توزیع پرسشنامه ها قرار خواهد گرفت.

جهت گردآوری داده های مربوط به تأخیر گزارش حسابرسی، از صورت های مالی همان مؤسسات حسابرسی که از حسابرسی مستقل آنها جهت تکمیل پرسشنامه ها استمداد گرفته شد، استفاده می گردد و با مدنظر قرار دادن تاریخ انتشار گزارشات حسابرسی تا پایان سال مالی، به جمع آوری داده های تأخیر گزارش حسابرسی پرداخته می شود تا بدین وسیله از تیپ شخصیتی حسابرسی مستقل مؤسسات حسابرسی منتخب با داده های تأخیر همان مؤسسات بهره گرفته شده باشد و داده ها و نتایج از همخوانی مطلوبی برخوردار باشند.

روایی و پایایی پرسشنامه

در این تحقیق، روایی پرسشنامه سنجش تیپ شخصیتی حسابرسی مستقل که شامل پنج عامل شخصیتی روان رنجوری، برون گرایی، انعطاف پذیری، توافق پذیری و باوجدان بودن است، با ملاک قرار دادن و بهره جستن از پرسشنامه شخصیت NEO بهره گرفته می شود، این پرسشنامه ۶۰ سؤال (۱۲ سؤال در هر مقیاس) با طیف پنج گزینه ای لیکرت از طیف کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم تدوین شده است. نمره هر سؤال با توجه به پاسخ آن بین ۱ تا ۵ می باشد، در نهایت نمره هر مقیاس از مجموع نمره سؤالات آن مقیاس محاسبه می شود. این پرسشنامه بارها در تحقیقات قبلی در حوزه روانشناسی مورد استفاده قرار گرفته است و با توجه به استاندارد بودن آن، از ضریب روایی مطلوبی برخوردار است (سعیدی گراغانی و ناصری، ۱۳۹۶). همچنین پایایی پرسشنامه تحقیق از روش آلفای کرونباخ استنباط شده است، نتایج در جدول شماره (۲) نشان داده شده است.

جدول شماره (۲): نتایج آلفای کرونباخ به دست آمده برای مؤلفه های تحقیق

مؤلفه	تعداد سؤالات	آلفای کرونباخ
روان رنجوری	۱۲	٪۸۱
برون گرایی	۱۲	٪۸۳
انعطاف پذیری	۱۲	٪۹۵
توافق پذیری	۱۲	٪۸۰
با وجدان بودن	۱۲	٪۸۱
تمام سؤالات	۶۰	٪۸۰.۸

یافته های تحقیق

آمار توصیفی تحقیق

مطابق با جدول شماره (۳)، پراکندگی حسابرسان مستقل از حیث جنسیت به شرح ذیل می باشد:

جدول شماره (۳): تعداد و درصد حسابرسان مستقل از حیث جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۳۲	٪ ۲۳/۲
مرد	۱۰۶	٪ ۷۶/۸
جمع کل	۱۳۸	٪ ۱۰۰

براساس جدول (۳) مشخص می شود از بین تعداد نمونه تحقیق، ۷۶/۸ درصد مرد و ۲۳/۲ درصد از حسابرسان مستقل مورد مطالعه، زن بوده اند. همچنین مطابق با جدول شماره (۴)، پراکندگی حسابرسان مستقل برحسب میزان تحصیلات به شرح ذیل می باشد:

جدول شماره (۴): تعداد و درصد حسابرسان مستقل برحسب میزان تحصیلات

میزان تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی
لیسانس	۲۸	٪ ۲۰/۳
فوق لیسانس	۷۷	٪ ۵۵/۸
دکتر	۳۳	٪ ۲۳/۹
جمع کل	۱۳۸	٪ ۱۰۰

براساس جدول (۴) مشخص می شود که بیشترین حسابرسان مستقل دارای میزان تحصیلات فوق لیسانس با فراوانی ۵۵/۸ درصد و کمترین دارای سطح تحصیلاتی لیسانس با فراوانی ۲۰/۳٪ می باشند. مطابق با جدول شماره (۵) پراکندگی حسابرسان مستقل برحسب سابقه کاری به شرح ذیل می باشد:

جدول شماره (۵): تعداد و درصد حسابرسان مستقل برحسب سابقه کاری

طبقه بندی سابقه کاری	فراوانی	درصد فراوانی
کمتر از ۵ سال	۴۵	۳۲/۶٪
۵ تا ۱۰ سال	۷۰	۵۰/۷٪
بالاتر از ۱۰ سال	۲۳	۱۶/۷٪
جمع کل	۱۳۸	۱۰۰٪

براساس جدول شماره (۵) مشخص می شود، از بین حسابرسان مستقل، ۳۲/۶ درصد از آنها دارای سابقه کاری کمتر از ۵ سال بودند؛ ۵۰/۷ درصد حسابرسان مستقل، دارای سابقه کاری بین ۵ تا ۱۰ سال و ۱۶/۷ درصد حسابداران رسمی دارای بیش از ۱۰ سال تجربه و سابقه کاری بودند.

آمار استنباطی تحقیق

نرمال بودن مؤلفه های شناخت با استفاده از آزمون کولموگرو، اسمیرنوو و شاخص چولگی و کشیدگی داده ها مشخص می گردد. نتایج حاصل از آزمون چولگی و کشیدگی در جدول شماره (۶) گزارش گردیده است.

جدول شماره (۶): نتایج آزمون نرمال بودن توزیع داده ها

مؤلفه	سطح معنی داری آزمون کولموگرو - اسمیرنوو	شاخص های چولگی - کشیدگی
روان رنجوری	۰.۰۷۶	۰.۰۰۲
برون گرایی	۰.۵۳	۰.۰۵۹
انعطاف پذیری	۰.۱۳	۰.۲۲
توافق پذیری	۰.۰۶	۰.۷۶
باوجدان بودن	۰.۰۷	۰.۶۷
تأخیر در گزارش حسابرسی	۰.۲۴	۰.۲۲

نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنوو و شاخص های چولگی، کشیدگی بنا به توضیحات بالا نشان می دهد که توزیع متغیرهای تحقیق نرمال می باشد؛ بنابراین جهت بررسی و پاسخگویی به فرضیه های تحقیق باید از روش های پارامتریک و آزمون مربوطه پیرسون، استفاده گردد. همچنین جهت آزمون نتایج جانبی از آزمون آنالیز واریانس یکطرفه و میانگین بهره گرفته می شود.

آزمون فرضیه اول تحقیق

"بین تیپ شخصیتی روان رنجوری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد."
بهتر آن است، قبل از آزمون فرضیات به این مطلب اشاره شود، از آنجا که اطلاعات پرسشنامه ای تیپ شخصیتی و داده های بورسی تأخیر گزارش حسابرسی جزو داده های تحقیق حاضر است و از نرم افزار SPSS جهت آزمون فرضیات بهره گرفته می شود، از اینرو بعد از وارد کردن داده های پرسشنامه، داده های تأخیر نیز با استفاده از دستور حاصل جمع داده های تأخیر در بازه

زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۶ در یک سلول جداگانه وارد نرم افزار می گردد، حال بعد از انجام آزمون های نرمالیتیه، آزمون مناسب انتخاب و فرضیه ها مورد سنجش قرار می گیرند. نتایج آزمون برای فرضیه اول در جدول شماره (۷) نشان داده شده است.

جدول شماره (۷): نتایج آزمون همبستگی پیرسون در مورد فرضیه اول تحقیق

نتیجه فرضیه	سطح معناداری	همبستگی پیرسون
نداشتن رابطه معنادار بین تیپ شخصیتی روان رنجوری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی	۰/۰۷	۰/۱۵۱

با توجه به جدول (۷) چون سطح معناداری بزرگتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا بین تیپ شخصیتی روان رنجوری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود ندارد؛ به عبارتی فرضیه اول تحقیق رد می شود.

فرضیه دوم تحقیق

"بین تیپ شخصیتی برونگرایی حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد". جهت آزمودن فرضیه دوم تحقیق و بررسی و اثبات آن، بنا به توضیحات بالا، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آزمون برای فرضیه دوم در جدول شماره (۸) نشان داده شده است.

جدول شماره (۸): نتایج آزمون همبستگی پیرسون در مورد فرضیه دوم تحقیق

نتیجه فرضیه	سطح معناداری	همبستگی پیرسون
داشتن رابطه معنادار بین تیپ شخصیتی برونگرایی حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی	۰/۰۲	-۰/۱۸۷

با توجه به جدول (۸)، چون سطح معناداری کوچکتر از سطح خطای ۵٪ است، می توان چنین برداشت کرد که بین تیپ شخصیتی برونگرایی حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد؛ لذا فرضیه دوم تحقیق تایید می شود.

فرضیه سوم تحقیق

"بین تیپ شخصیتی انعطاف پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد". جهت آزمودن فرضیه سوم تحقیق و بررسی و اثبات آن، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آزمون برای فرضیه سوم در جدول شماره (۹) نشان داده شده است.

جدول شماره (۹): نتایج آزمون همبستگی پیرسون در مورد فرضیه سوم تحقیق

نتیجه فرضیه	سطح معناداری	همبستگی پیرسون
داشتهن رابطه معنادار بین تیپ شخصیتی انعطاف پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی	۰/۰۱	-۰/۲۰۲

با توجه به جدول شماره (۹)، چون سطح معناداری کوچکتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا بین تیپ شخصیتی انعطاف پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد؛ به عبارتی فرضیه سوم تحقیق تأیید می شود.

فرضیه چهارم تحقیق

"بین تیپ شخصیتی توافقی پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد". جهت آزمون فرضیه چهارم تحقیق و بررسی و اثبات آن، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آزمون برای فرضیه چهارم در جدول شماره (۱۰) نشان داده شده است.

جدول شماره (۱۰): نتایج آزمون همبستگی پیرسون در مورد فرضیه چهارم تحقیق

نتیجه فرضیه	سطح معناداری	همبستگی پیرسون
داشتهن رابطه معنادار بین تیپ شخصیتی توافقی پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی	۰/۰۲	-۰/۱۹۱

با توجه به جدول شماره (۱۰)، چون سطح معناداری کوچکتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا بین تیپ شخصیتی توافقی پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد؛ به عبارتی فرضیه چهارم تحقیق تأیید می شود.

فرضیه پنجم تحقیق

"بین تیپ شخصیتی باوجدان بودن حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد". جهت آزمون فرضیه پنجم تحقیق و بررسی و اثبات آن، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آزمون برای فرضیه پنجم در جدول شماره (۱۱) نشان داده شده است.

جدول شماره (۱۱): نتایج آزمون همبستگی پیرسون در مورد فرضیه پنجم تحقیق

نتیجه فرضیه	سطح معناداری	همبستگی پیرسون
داشتهن رابطه معنادار بین تیپ شخصیتی باوجدان بودن حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی	۰/۰۰۳	-۰/۲۵۴

با توجه به جدول شماره (۱۱)، چون سطح معناداری کوچکتر از سطح خطای ۵٪ است، لذا بین تیپ شخصیتی توافق پذیری حسابرسان مستقل و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود دارد، به عبارتی فرضیه پنجم تحقیق تایید می‌شود. در ادامه به سؤالات تحقیق پرداخته می‌شود.

رتبه بندی متغیرهای مستقل در مورد متغیر وابسته

در این تحقیق، برای این که مشخص شود کدام یک از ابعاد شخصیتی بالاترین رتبه نسبت به دیگر عوامل را در تأخیر گزارش حسابرسی دارد، از آزمون میانگین‌ها استفاده می‌شود. نتایج مربوط به این آزمون در جدول شماره (۱۲) نشان داده شده است.

جدول شماره (۱۲): رتبه بندی ابعاد شخصیتی در تأخیر گزارش حسابرسی

رتبه	میانگین	بعد
۵	۲۹.۲۸	روان رنجوری
۴	۳۰.۱۴	برونگرایی
۲	۳۱.۰۴	انعطاف پذیری
۳	۳۰.۵۷	توافق پذیری
۱	۳۱.۱۷	با وجدان بودن

از آنجا که "تأخیر" فعلی منفی است، لذا نتایج رتبه بندی و عوامل مؤثر در آن حاکی از این مطلب است که نبود تیپ شخصیتی برتر، در تأخیر گزارش حسابرسی مستقل دارای بیشترین اولویت است، از اینرو در تحقیق حاضر، نبود تیپ شخصیتی با وجدان بودن در حسابرسان مستقل بالاترین عامل در تأخیر گزارش حسابرسی به حساب می‌آید. به عبارت دیگر وجود تیپ شخصیتی با وجدان بودن (مسئولیت پذیری) باعث می‌شود، گزارش حسابرسی زودتر صادر شود. همچنین روان رنجوری عاملی است با کمترین میانگین که بالتبع نشان می‌دهد بنا به توضیحات، عاملی است که نبود آن در ارائه با تأخیر گزارش حسابرسی تأثیر کمتری دارد؛ این نتیجه همسو با یافته‌های تحقیق حاضر می‌باشد، چرا که در فرضیه اول تحقیق نشان داده شد بین روان رنجوری و تأخیر در گزارش حسابرسی حسابرسان مستقل مورد مطالعه رابطه معناداری یافت نشد. با توجه به توضیحات تیپ شخصیتی با وجدان بودن حسابرسان مستقل، گزارش حسابرسی را زودتر صادر می‌کند.

بررسی چگونگی متغیر تأخیر در بین دو گروه حسابرسان زن و مرد

برای نشان دادن وجود یا عدم وجود تفاوت تأخیر در گزارش حسابرسی حسابرسان مستقل مورد مطالعه در بین دو گروه جنسیتی زن و مرد بنا به نرمال بودن متغیر تأخیر، از آزمون تی مستقل استفاده می‌شود. نتایج آزمون وجود یا عدم وجود تفاوت معنادار در تأخیر گزارش حسابرسی بین دو گروه حسابرسان مستقل زن و مرد در جدول شماره (۱۳) نشان داده شده است.

جدول شماره (۱۳): آزمون تی مستقل درمورد تفاوت تاخیر بین دو گروه جنسیت حسابرسان مستقل

آزمون لون برای برابری واریانس‌ها			آزمون برابری میانگین‌ها				
میانگین	انحراف معیار	آماره فیشر	سطح معناداری	آماره تی	درجه آزادی	سطح معناداری	زن
۳۰۶.۲۸	۱۱۳.۵۸	۱۳.۱۱۵	۰.۰۰	۳.۳۹	۱۳۶	۰.۰۰۱	
۳۷۹.۴۲	۷۸.۳۷						مرد

با توجه به مقدار سطح معناداری، بین تاخیر در گزارش حسابرسی دو گروه حسابرسان زن و مرد تفاوت معناداری وجود دارد ($P < 0.05$) و از آنجا که میانگین تاخیر در گزارش حسابرسی گروه مردان بیشتر از زنان است، لذا تاخیر در گروه جنسیتی مردان بالاتر از گروه جنسیتی زنان می‌باشد. نتیجه همسو با واقعیت است چرا که زنان در پذیرش و مسئولیت پذیری نقش خود با حساسیت بیشتری رفتار می‌کنند، لذا احتمال کمتری وجود دارد که در گروه جنسیتی زنان حسابرس، گزارش حسابرسی با تاخیر بیشتری نسبت به مردان اظهار گردد.

تبیین متغیر وابسته تحقیق توسط متغیرهای مستقل و ارائه مدل

در این تحقیق آخرین نتیجه مورد نظر و مهم این است که مشخص شود کدام یک از ابعاد و تیپ شخصیتی، بیشترین تأثیر را بر تاخیر در گزارش حسابرسی داشته و کدام کمترین تأثیر و احتمالاً کدام یک اثر معکوس دارد. بنابراین برای رسیدن به این نتیجه از آزمون رگرسیون و برآورد پارامترها کمک گرفته می‌شود. نتایج مربوط به این آزمون در جدول شماره (۱۴) نشان داده شده است.

جدول شماره (۱۴): نتایج آزمون رگرسیون: تاثیر ابعاد شخصیتی بر متغیر وابسته

آماره های رگرسیون					
۰.۴۴۳	ضریب همبستگی				
۰.۳۹۶	ضریب تعیین				
۰.۳۶۶	ضریب تعیین تعدیل شده				
آزمون معنی داری					
مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره فیشر	سطح معناداری	مدل
۳۲۷۶۳.۵۴	۵	۶۵۵۳۲.۷۰۸	۶.۴۳	۰.۰۰۰	
۱۳۴۳۷۸۶.۴۲	۱۳۲	۱۰۱۸۰.۲۰			خطا
۱۶۷۱۴۴۹.۹۷	۱۳۷				کل
برآورد پارامترها					
برآورد	انحراف استاندارد	آماره تی	معناداری	ثابت	
۱۸۰.۷	۷۱.۵۳	۲.۵۲	۰.۰۱		
-۸.۶۷	۲.۱۴	-۴.۰۵	۰.۰۰	روان رنجوری	

۰.۰۲	۱.۸۸	۲.۲۴	۴.۲۲	برون گرایی
۰.۰۱	۱.۳۲	۱.۶۸	۲.۲۳	انعطاف پذیری
۰.۰۱	۱.۵۹	۱.۲۸	۲.۰۵	توافق پذیری
۰.۰۱	۲.۴۶	۱.۷۸	۴.۳۹	با وجدان بودن

بر اساس جدول شماره (۱۴) و سطح معناداری، مدل معنی دار می باشد و تمام ابعاد شخصیتی بر روی تاخیر در گزارش حسابرسی تأثیر دارند، زیرا سطح معناداری آنها از ۰.۰۵ کمتر است. با توجه به علامت و مقدار برآورد شده پارامترها، بعد روان رنجوری به صورت معکوس و ابعاد دیگر شخصیتی بر متغیر تاخیر تأثیر مستقیم دارند، همچنین بر اساس ضریب تعیین آزمون رگرسیون، مشخص می شود که ابعاد و مؤلفه های شخصیتی حدود ۰.۴۰ درصد از تغییرات متغیر تاخیر در گزارش حسابرسی را بیان می کنند که نشان از اهمیت دادن به ابعاد رفتاری و شخصیتی حسابرسان در انتخاب ایشان به عنوان حسابرس شرکت دارد. حال اگر بعد روان رنجوری را با X_1 ، برونگرایی را با X_2 ، انعطاف پذیری را با X_3 ، توافق پذیری را با X_4 و با وجدان بودن را با X_5 نشان داده شود، بنا به توضیحات و مقدار برآورد حاصل از نتایج تحقیق می توان بیان کرد روان رنجوری (X_1) با ضریب ۸۶۷- در تاخیر گزارش حسابرسی تأثیر دارد، مقدار تأثیر بقیه ابعاد نیز به همین نحو مشخص می گردند. مقدار ثابت در این تحقیق نیز ۱۸۰.۷ برآورد شده است.

بر این اساس مدل رگرسیونی برای تحقیق حاضر به صورت زیر نوشته می شود:

$$y = 180.7 - 8.67x_1 + 4.22x_2 + 2.23x_3 + 2.05x_4 + 4.39x_5$$

نتیجه گیری

بنا به مبانی نظری تحقیق روان رنجوری (روان نژندی)، ثبات عاطفی نامیده می شود و مردان و زنان با نمره بالا در این بعد، مستعد داشتن عقاید غیرمنطقی هستند و کمتر قادر به کنترل تکانش های خود بوده و خیلی ضعیف تر از دیگران با استرس کنار می آیند و در مقابل افرادی که نمرات آنها در این بعد پایین است، دارای ثبات عاطفی بوده و معمولاً آرام، معتدل و راحت هستند و قادرند که با موقعیت های فشارزا بدون آشفتگی یا هیاهو روبرو شوند، همچنین بنا به نتیجه فرضیه اول ارائه شده در جدول شماره (۷) بین تیپ شخصیتی روان رنجوری و تاخیر در گزارش حسابرسی رابطه معناداری وجود ندارد، لذا چنین می توان برداشت کرد که ثبات یا عدم ثبات بعد عاطفی حسابرسان مستقل در ارائه گزارشات حسابرسی صورت های مالی رابطه معناداری وجود ندارد. این نتیجه می تواند نشان از این واقعیت باشد که افرادی همچون حسابرسان مستقل بنا به حس مسئولیت خود در قبال شغل و حرفه و صاحبکار بایستی بتوانند بر احساسات خود در مسئولیت های کاری خود مقابله کنند و اجازه ندهند عواطف و احساسات بر عملکرد کاری ایشان غلبه نماید. نتیجه فرضیه اول هماهنگ با تحقیقات داخلی محمدرضایی و همکاران (۱۳۹۷)، سعیدی گراغانی و ناصری (۱۳۹۶) و متناقض با تحقیقات خارجی آگی منساح (۲۰۱۸)، ساماها و خلیف (۲۰۱۷)، بیگز (۲۰۱۶)، ال طاهات (۲۰۱۵) می باشد.

همچنین براساس مبانی نظری برونگرها، جامعه گرا هستند، توانایی اجتماعی قطعاً یکی از صفاتی است که حیطة برونگرایی دارای آن است. علاوه بر آن دوست داشتن مردم، علاقه به شرکت در گروه های بزرگ و گردهمایی ها، با جرأت بودن، فعال بودن و پرحرف بودن نیز از صفات برونگرها است. آنها متمایلند که بشاش باشند. همچنین سرخوش، با انرژی و خوش بین نیز هستند. مقیاس های حیطة برونگرایی به طور قوی با علاقه به ریسک های بزرگ در مشاغل همبسته است. بنابر تعریف جان

و سربو استاوا (۱۹۹۹)، برونگرایی بیانگر وجود رویکردی پرانرژی به جهان مادی و اجتماعی در فرد می باشد که ویژگی هایی چون مردم آمیزی، فعال بودن، قاطعیت و جرأت را شامل می شود. سازش پذیری نشانگر جهت گیری اجتماعی و جامعه پسند در مقابل نگرش خصمانه نسبت به دیگران می باشد که ویژگی هایی چون نوع دوستی، خوش قلبی، اعتماد و فروتنی را شامل می شود، از طرفی بنا به نتیجه فرضیه دوم ارائه شده در جدول شماره (۸) بین تیپ شخصیتی برونگرایی و تاخیر در گزارش حسابرسی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد، لذا بنا به خصوصیات این افراد و نتیجه فرضیه دوم چنین می توان برداشت کرد که بعد برونگرایی حسابرسان مستقل و ارائه گزارشات حسابرسی صورت های مالی دارای رابطه معکوس و معناداری می باشند. این نتیجه می تواند نشان از این واقعیت باشد که افرادی دارای حس برونگرایی بنا به خصوصیات ایشان، افرادی فعال، قاطع و پرانرژی و باجرأت می باشند، این خصوصیات منجر به افزایش حس مسئولیت افراد از جمله حسابرسان مستقل جهت ایفای مناسب نقش خود می گردد، لذا انتظار می رود حسابرسان مستقل با بعد برونگرایی در ارائه گزارش حسابرسی خود از تاخیر کمتری برخوردار باشند که همسو با نتایج تحقیق حاضر می باشد. از آنجا که بنا به مبانی نظری تحقیق حاضر، عناصر انعطاف پذیری همچون تصور فعال، احساس زیباپسندی، توجه به احساسات درونی، تنوع طلبی، کنجکاوی ذهنی و استقلال در قضاوت، اغلب نقشی در تئوری ها و سنجش های شخصیت ایفا نموده اند، اشخاص منعطف هم درباره دنیای درونی و هم درباره دنیای بیرونی کنجکاو هستند و زندگی آنها از لحاظ تجربه غنی است. آنها مایل به پذیرش عقاید جدید و ارزش های غیرمتعارف بوده و بیشتر و عمیق تر از اشخاص غیرمنعطف، هیجان های مثبت و منفی را تجربه می کنند. انعطاف پذیری مخصوصاً با جنبه های مختلف هوش چون تفکر واگرا که عاملی در خلاقیت می باشد مربوط است. افراد انعطاف پذیر غیرستنی و غیرمتعارف هستند. علاقمندند همیشه سؤال کنند و آماده پذیرش عقاید سیاسی و اجتماعی و اخلاقی جدید هستند. یک فرد انعطاف پذیر ممکن است به سیستم ارزش های خود مسؤولانه پاسخ دهد، افراد انعطاف پذیر ممکن است از نظر روانشناسان خیلی سالم تر یا رشد یافته تر باشند. نتیجه فرضیه هماهنگ با تحقیقات خارجی آگی منساح (۲۰۱۸)، ساماها و خلیف (۲۰۱۷)، بیگز (۲۰۱۶)، ال طاهات (۲۰۱۵) و تحقیقات داخلی محمدرضایی و همکاران (۱۳۹۷)، بزرگ اصل و همکاران (۱۳۹۷)، صفری گرایلی (۱۳۹۶)، راسخی و آراد (۱۳۹۶)، سعیدی گراغانی و ناصری (۱۳۹۶) و نادری و همکاران (۱۳۹۵) می باشد.

همچنین بنا به نتیجه فرضیه سوم ارائه شده در جدول شماره (۹) بین تیپ شخصیتی انعطاف پذیری و تاخیر در گزارش حسابرسی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد، لذا چنین می توان برداشت کرد که بنا به خصوصیات افراد منعطف و نتایج فرضیه سوم تحقیق، حسابرسان مستقل منعطف در ارائه گزارشات حسابرسی خود از تاخیر کمتری برخوردار هستند. چرا که بنا به خصوصیات ایشان، افرادی کنجکاو، باتجربه، دارای تصور فعال و استقلال در قضاوت می باشند که این خصوصیات در راستای افزایش حس مسئولیت پذیری حسابرسان مستقل جهت ایفای نقش خود به صورت احسن می باشد، لذا انتظار می رود حسابرسان مستقلی با بعد انعطاف پذیری در ارائه گزارش حسابرسی خود از تاخیر کمتری برخوردار باشند که همسو با نتایج تحقیق حاضر می باشد. همچنین بنا به مبانی نظری تحقیق حاضر، یک فرد توافق پذیر (دلپذیر) اساساً نوع دوست است. او نسبت به دیگران همدردی کرده و مشتاق است که کمک کند و باور دارد که دیگران نیز متقابلاً کمک کننده هستند. این امر نیز حقیقت دارد که افراد دلپذیر مقبول تر و محبوب تر از افراد ستیزه جو هستند، نتیجه فرضیه هماهنگ با تحقیقات خارجی آگی منساح (۲۰۱۸)، ساماها و خلیف (۲۰۱۷)، بیگز (۲۰۱۶)، ال طاهات (۲۰۱۵)، محمدرضایی و همکاران (۱۳۹۷)، بزرگ اصل و همکاران (۱۳۹۷)، صفری گرایلی (۱۳۹۶)، راسخی و آراد (۱۳۹۶)، سعیدی گراغانی و ناصری (۱۳۹۶) و نادری و همکاران (۱۳۹۵) می باشد.

همچنین بنا به نتیجه فرضیه چهارم ارائه شده در جدول شماره (۱۰) بین تیپ شخصیتی توافق پذیری و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد، لذا چنین می توان برداشت کرد که بنا به خصوصیات افراد دلبذیر و نتایج فرضیه چهارم تحقیق، حسابرسان مستقل توافق پذیر در ارائه گزارشات حسابرسی خود از تأخیر کمتری برخوردار هستند، چرا که بنا به ویژگی های بیان شده، حسابرسان مستقل دارای خصوصیات در راستای افزایش حس مسئولیت پذیری جهت ایفای نقش خود به صورت مناسب می باشند، از اینرو انتظار می رود حسابرسان مستقلی با بعد توافق پذیری در ارائه گزارش حسابرسی خود از تأخیر کمتری برخوردار باشند که همسو با نتایج تحقیق حاضر می باشد. همچنین بنا به مبانی نظری تحقیق حاضر، وظیفه شناسی ویژگی هایی چون تفکر قبل از عمل، به تأخیر اندازی ارضاء، خواسته ها، رعایت قوانین و هنجارها و سازماندهی و اولویت بندی تکالیف را در بر می گیرد، کنترل خود، همچنین می تواند به مفهوم قدرت طرح ریزی خیلی فعال، سازماندهی و انجام وظایف محوله به نحو مطلوب نیز باشد. تفاوت های فردی در این موارد اساس وجدان هدفمند، با اراده و مصمم است. با وجدان بودن یک جنبه از آن چیزی است که «منش» نامیده می شود. افراد با وجدان، دقیق، خوش قول و مطمئن هستند؛ نتیجه فرضیه هماهنگ با تحقیقات آگی منساح (۲۰۱۸)، ساماها و خلیف (۲۰۱۷)، بیگز (۲۰۱۶)، ال طاهات (۲۰۱۵) و محمدرضایی و همکاران (۱۳۹۷)، بزرگ اصل و همکاران (۱۳۹۷)، صفری گرایلی (۱۳۹۶)، راسخی و آراد (۱۳۹۶)، سعیدی گراغانی و ناصری (۱۳۹۶)، نادری و همکاران (۱۳۹۵) می باشد.

همچنین بنا به نتیجه فرضیه پنجم ارائه شده در جدول شماره (۱۱) بین تیپ شخصیتی با وجدان بودن و تأخیر در گزارش حسابرسی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد، لذا می توان چنین برداشت کرد که بنا به خصوصیات افراد با وجدان و وظیفه شناس و نتایج فرضیه پنجم تحقیق، حسابرسان مستقل وظیفه شناس در ارائه گزارشات حسابرسی خود از تأخیر کمتری برخوردار هستند. چرا که بنا به خصوصیات مذکور، چنین افرادی با حس مسئولیت پذیری زیادی نسبت به بقیه جهت ایفای نقش خود به صورت مناسب و سازماندهی شده رفتار می کنند، لذا انتظار می رود حسابرسان مستقلی با بعد وظیفه شناسی و با وجدان بودن در ارائه گزارش حسابرسی خود از تأخیر کمتری برخوردار باشند که همسو با نتایج تحقیق حاضر می باشد. نتایج فرضیه پنجم تحقیق هماهنگ با تحقیقات خارجی از جمله آگی منساح (۲۰۱۸)، ساماها و خلیف (۲۰۱۷)، بیگز (۲۰۱۶)، ال طاهات (۲۰۱۵) و تحقیقات داخلی از قبیل محمدرضایی و همکاران (۱۳۹۷)، بزرگ اصل و همکاران (۱۳۹۷)، صفری گرایلی (۱۳۹۶)، راسخی و آراد (۱۳۹۶)، سعیدی گراغانی و ناصری (۱۳۹۶) و نادری و همکاران (۱۳۹۵) می باشد.

منابع

- ✓ بدری، احمد، علی خانی، حسین، (۱۳۸۵)، عوامل موثر در تأخیر انتشار گزارش های حسابرسی با تجزیه فرآیند CCT به FCT، پیام مدیریت، شماره ۲۱ و ۲۲، صص ۱۱۸-۸۳.
- ✓ بزرگ اصل، موسی، رجب دری، حسین، خرمین، منوچهر، (۱۳۹۷)، بررسی عوامل موثر بر انتشار به هنگام گزارش حسابرسی، دانش حسابداری، دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه شهید باهنر کرمان، دوره ۹، شماره ۱، صص ۱۱۵-۱۴۶.
- ✓ رابینز، استیفن پی، رفتار سازمانی، مفاهیم، نظریه ها و کاربردها، ترجمه پارسائیان و اعرابی، جلد اول، چاپ پنجم، تهران، دفتر پژوهش های فرهنگی، ۱۳۸۳.
- ✓ راسخی، محمد، آراد، حامد، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه میان حق الزحمه حسابرس با تأخیر ارائه گزارش حسابرسی در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش های جدید در مدیریت و حسابداری، دوره ۳، شماره ۲۰، صص ۱۸۵-۱۶۹.

- ✓ سعیدی گراغانی، مسلم، ناصری، احمد، (۱۳۹۶)، تاثیر تیپ شخصیتی بر قضاوت حرفه ای حسابرس در تخصیص بودجه زمانی به حساب های حاوی برآورد، حسابداری ارزشی و رفتاری، سال ۲، شماره ۳، صص ۱۶۹-۱۸۴.
- ✓ سلطانی، ایرج و روحانی، عباس، (۱۳۸۱)، مدیریت بر تفاوت های فردی کارکنان، نشریه، اطلاع رسانی مدیریت، شماره ۶۸ و ۶۷، سال ۱۲.
- ✓ صفری گرایلی، مهدی، (۱۳۹۶)، تاخیر غیرعادی گزارش حسابرسی و تجدید ارائه صورتهای مالی آتی: نقش تعدیلی وابستگی اقتصادی و تخصص صنعت حسابرس، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، سال ۶، شماره ۲۳، صص ۱۵۵-۱۶۸.
- ✓ محمدرضایی، فخرالدین، تنانی، محسن، علی آبادی، ابوالفضل، (۱۳۹۷)، خطای حسابرسی: تأخیر در گزارش حسابرسی و نقش تعدیلگر مالکیت خانوادگی، بررسی های حسابداری و حسابرسی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، دوره ۲۵، شماره ۱، صص ۵۱-۷۰.
- ✓ مهدوی، غلامحسین، حسینی نیا، سمیه، (۱۳۹۴)، بررسی اثربخشی کیفیت حسابرسی بر کاهش تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابداری، دوره ۶، شماره ۲۱، صص ۷-۳۰.
- ✓ نادری، سپیده، بنی طالبی دهکردی، بهاره، غضنفری، احمد، (۱۳۹۵)، بررسی تاثیر تیپ های شخصیتی A, B, C, D حسابرسان بر محتوای گزارش حسابرسی، دانش حسابداری و حسابرسی، شماره ۲۰، صص ۷۱-۸۶.
- ✓ نکویی مقدم، محمود، پیرمرادی بزنجانی، نرگس، (۱۳۸۹)، نقش تفاوت های فردی و ویژگی های شخصیتی کارکنان در رفتار سازمانی آنان، عصر مدیریت، سال ۴، شماره ۱۴، صص ۱۲۶-۱۳۲.
- ✓ Abdol Mohammadi, M. And Wright., (1987). "An Examination of the Effects of Experience and Task Complexity on Audit Judgments". The accounting Review, 1, January, pp. 1-13.
- ✓ Agyei-Mensah, Ben Kwame. (2018) "Impact of corporate governance attributes and financial reporting lag on corporate financial performance", African Journal of Economic and Management Studies, <https://doi.org/10.1108/AJEMS-08-2017-0205>
- ✓ AL-Tahtat S (2015), "Timeliness of Audited Financial Reports of Jordanian Listed Companies", IPASJ International Journal of Management, Vol. 3 No. 2, pp 39-47.
- ✓ Ashton, R.H., And S.S. Kramer., (1999). "Students as Surrogates in Behavioral Accounting Research: Some Evidence". Journal of Accounting Research ,Spring , PP.1 - 15.
- ✓ Bigus, J. (2016): Optimism and Auditor liability, Accounting and Business Research:1-24.
- ✓ McGee RW (2009), Corporate Governance in Developing Economies, US: Springer.
- ✓ Owusu-Ansah S. and S Leventis (2006), "Timeliness of Corporate Annual Financial Reporting in Greece", European Accounting Review, Vol. 15 No. 2, pp 273-287.
- ✓ pinkus (1984). " Personality And Performance At The Beginning Of The New Millennium. What Do We Know and Wher Do We Go Next?" , Volume 9. <http://ssrn.com/>
- ✓ Samaha, K., Khlif, H. (2017). Audit-related attributes, regulatory reforms and timely disclosure: Further evidence from an emerging market. Journal of Financial Reporting and Accounting, 151(2), 1-32.
- ✓ Santo,susan.A:(2005), «Locus of control», university of south dacota. saved from:www.usd.edu/~ssanto/styles.html.

- ✓ Scheier, M. F. and Carver, C. S. ,(1992). μEffects of Optimism on Psychological and Physical Well-Being´:Theoretical Overview and Empirical Update, Cognitive Therapy and Research, 16, 201-228.
- ✓ Tett, Robert P.Douglas N.Jackson,and Rothstein Mitchell (1991) personality measures as predictors of job performance:A meta-Analytic Review ,personel psychology.